

Meerjarencultuurvisie 'Cultuur Werkplaats Roermond' 2023-2026 Roermond werkt aan Cultuur

Een cultuurstad in de groei! Net als Roermond zelf zijn kunst, cultuur en erfgoed in onze wijken en kernen 'in de groei'. Meedoen aan cultuur is een belangrijke kernwaarde en we willen dit dan ook voor zoveel mogelijk mensen mogelijk maken. Cultuur raakt, ontroert en is bovendien belangrijk voor de positieve gezondheid van iedereen, zowel lichamelijk als geestelijk. Essentiële elementen om in een gemeente als Roermond prettig te kunnen samenleven, ontspannen en verblijven. Cultuur is een van de primaire levensbehoeftes, net als bijvoorbeeld goede zorg, onderwijs, werkgelegenheid, acceptatie, respect, kansengelijkheid en onderdak. Een stevige fundering voor cultuur zorgt ook voor meer werkgelegenheid en economische vooruitgang in een gemeente: niet alleen bij onze theaters, het kunstencentrum, verenigingen en erfgoedinstellingen worden banen geschept, ook lokale kunstenaars, ondernemers, horeca en de toerismesector halen inkomsten uit cultuur. Roermond vormt een centrumgemeente waar zo'n 175.000 mensen naar school gaan, werken en bij de vele evenementen en culturele activiteiten nieuwe vriendschappen sluiten.

Door de inzet van de afgelopen jaren kunnen we stappen zetten vanuit een goede humuslaag. Echter, we zien dat nog lang niet iedere inwoner in dezelfde mate toegang heeft tot cultuur. Ook willen we de groei van kunst, cultuur en erfgoed in verbinding met andere domeinen mogelijk maken. Veel nieuwe makers in de culturele sector kloppen op de deur om met hun ideeën impact te creëren in een wijk of kern van Roermond. Verenigingen die er alles aan doen om alle leden in de wijken weer samen te laten musiceren of toneel te spelen. Roermond kent een lange traditie van verenigingen en amateurkunsten, ook wel het cement van de lokale samenleving genoemd. We zien dat dit 'cement' steeds meer kleuren en texturen krijgt. Ook urban en nieuwe vormen van cultuur horen hierbij. Samenwerkingen tussen meer traditionele verenigingen en nieuwe culturele initiatieven zijn daarom van groot belang, evenals het open staan naar elkaar.

De coronacrisis heeft impact gehad op de culturele sector, maar ook op de 'mindset' van mensen. Inwoners geven aan zich eenzamer te voelen dan voorheen en behoefte te hebben aan cultuur en verbinding. Alle reden om met deze nieuwe meerjarencultuurvisie fors in te zetten op het vergroten van de diversiteit in het cultuuraanbod en de verankering van cultuur in de samenleving die we als gemeente zo graag willen.

Cultuur Werkplaats Roermond

De eerste versie van de cultuurvisie werd al eerder gepresenteerd in november 2021 maar nog niet rijp bevonden voor behandeling in de raad. De afgelopen maanden hebben we wederom flink ingezet op het betrekken van zo veel mogelijk partijen in Roermond.

Met deze nieuwe meerjaren cultuurvisie 2023-2026 kiezen wij voor een duidelijke profilering. Dit gaan we niet alleen uitstralen, maar ook uitvoeren. De nieuwe cultuurvisie 'Cultuur Werkplaats Roermond' is hiervoor de start.

Wij stellen als gemeente de intrinsieke waarde van cultuur voorop. Dat doen we letterlijk door het geven van ruimte aan cultuur. We scheppen onder andere meer mogelijkheden voor makers en amateurkunsten en optimaliseren de werking van onze culturele instellingen. Op die manier verankeren we ook de maatschappelijke en economische waarde van cultuur sterker in de samenleving. Als gemeente willen we beter luisteren naar alle kunstenaars, ondernemers, organisatoren, instellingen én inwoners en hen faciliteren in het mogelijk maken van dromen en behoeftes. Daarnaast willen we ruim baan geven aan innovatie binnen de kunst, cultuur en erfgoed sector. Niet alleen om te vernieuwen maar ook om oude en gedragen tradities voor de toekomst te

behouden. Zo is er voor erfgoed een separate Erfgoedvisie in de maak om ook op dit gebied verdere stappen te zetten.

Om al in de actiestand te komen, zijn we gestart met het versterken van enkele initiatieven zoals het verbeteren van de zichtbaarheid van cultuur middels de website www.cultuurroermond.nl. Deze website zal de aankomende jaren in samenwerking met WeAreRoermond nog meer 'body' krijgen en onder de aandacht gebracht worden van het brede publiek in onze gemeente.

Samen maken we de stad

Deze visie is gericht op een toekomstbestendige, actieve en kleurrijke culturele sector met volop mogelijkheden voor iedere inwoner om deel te nemen aan cultuur en ruimte voor groei van nieuwe initiatieven. Als gemeente gaan we investeren in een sterk cultureel klimaat, dat vraagt iets van ons als gemeente maar ook iets van het culturele veld, de verschillende partners en van onze inwoners. In het coalitieakkoord 2022-2026 "De stad van ambitie, daadkracht en verbinding" staat niet voor niets dat we als gemeente de potentie hebben om het verschil te maken. Daarvoor staan we samen aan de lat. We zien Roermond als de stad waar ontwikkeling centraal staat. Binnen bijvoorbeeld het onderwijs, onze lokale economie, de arbeidsmarkt en zeker ook binnen cultuur en erfgoed.

Cultuur is het goud van onze stad, maar let wel: zonder schuring geen glans. En daar komt de kracht van cultuur boven water. Meedoen: jezelf te durven te uiten, expressie tonen, kippenvel krijgen van het bespelen van een instrument, weglopen bij een schilderij dat je vreselijk vindt, huilen bij een geweldige toneeltekst. Je mening geven! Cultuur geeft hier alle ruimte voor en haalt je van het scherm af naar echt beleven in het hier en nu èn met elkaar.

We vertrouwen erop dat de uitvoering van deze visie goede effecten zal hebben op o.a. het culturele klimaat in de wijken en kernen, maar ook in het bevorderen van samenwerking tussen cultuur en andere sectoren. Daarnaast hopen we dat we met de keuzes die we maken in deze visie meer begrip voor de culturele diversiteit van Roermond realiseren en vooral meer oog voor elkaar krijgen. Immers, door actief mee te doen aan kunst en cultuur en het beleven van erfgoed geven we **samen** meer kleur aan onze stad.

Roermond werkt aan cultuur!

Inhoud

NOODZAAK TOT NIEUWE MEERJARENCULTUURVISIE	3
CULTUREEL PROFIEL, BELEID EN UITVOERING	4
1. CULTUUR EN ERFGOED VOOR IEDEREEN	6
1.1 Culturele diversiteit en participatie: meedoen!	6
1.2 Fysiek en immaterieel erfgoed als verhalenvertellers.....	6
1.3 De amateurkunst verenigingen	7
1.4 Jeugdfonds Cultuur & Volwassenenfonds / Kunstbende Limburg	8
1.5 Combinatiefunctionarissen Cultuur en New Culture.....	8
2. CULTURELE MAAKPLAATS	10
2.1 Ruimte voor makers	10
2.2 Ruimte voor cultureel ondernemers	11
3. BASISINFRASTRUCTUUR	12
3.2 Culturele festivals, evenementen en exposities	13
3.3 Platform Cultuur Roermond vanaf 2023	13
3.4 Toekomstvisie Cuypershuis	13
4. KUNST- EN ERFGOEDCOLLECTIE, ARCHIEF, ARCHEOLOGIE, MONUMENTEN, BESCHERMDE GEZICHTEN, CULTUURLANDSCHAPPEN EN KERKEN.....	14
4.1 Gemeentelijke collectie kunst en erfgoed	14
4.2 Het archief	15
4.3 Kunstuitleen	15
4.4 Monumenten, beschermde gezichten, cultuurlandschappen en de nieuwe erfgoedvisie	15
4.5 Kerkenvisie	16
4.6 Archeologie.....	16
INZET CULTUURBUDGET	17
Bijlage 1	18
Stichting ECI: Kerntaken en kennis delen	18
Theater De Oranjerie: versterken maatschappelijke functie	19
Geraadpleegde bronnen	20
Dankwoord en colofon	20

NOODZAAK TOT NIEUWE MEERJARENCULTUURVISIE

Voor u ligt de uitgewerkte meerjaren cultuurvisie. We starten met een toelichting op de noodzaak tot deze nieuwe visie en de actualisering die is toegepast op de eerder gepresenteerde versie in november 2021. Vervolgens gaan we in op het cultureel profiel van Roermond en lichten we de vier domeinen toe die we hierin onderscheiden. We eindigen met de financiële onderbouwing.

Als gemeente volgen we alle ontwikkelingen van het verenigingsleven in alle wijken en kernen als Swalmen op de voet. We ondersteunen verschillende projecten als 'Nooit te Oud?! Age riendly Cultural City Roermond' om cultuurparticipatie te bevorderen. De twee bovenschoolse cultuurcoördinatoren en combinatiefunctionaris cultuur zorgen samen voor de verbinding met o.a. het programma 'DOEN! Cultuureducatie met Kwaliteit Midden-Limburg' voor het primair onderwijs en het Jeugdfonds Cultuur. Daarnaast werkt de gemeente al een aantal jaar samen met 13 andere gemeenten in de Cultuurregio Noord-Limburg. Jaarlijks vinden festivals, exposities en evenementen plaats zoals Solar, Limburg Festival, Sjaampop, LAM op zondag en Cultuurnacht waarbij duizenden mensen genieten van theater, dans en muziek. Ook de vele harmonieën, koren, fanfares, schutterijen en andere amateurkunstverenigingen zetten zich met honderden vrijwilligers in om zoveel mogelijk mensen te laten meedoen aan het veelal muzikale verenigingsleven. Momenteel wordt gewerkt aan een projectplan 'De Roermondse Poprevolutie', waarin de werkzaamheden en het netwerk van Roermond In Tune worden gecombineerd met het opstarten van een bandcoachingproject in samenwerking met meerdere musici, muziekscholen en middelbare scholen uit de regio. Het doel van het project is het vormen en begeleiden van nieuwe bands. Hiermee wordt van 'onder op' een nieuwe basis gelegd voor de popscene van de stad.

Ondanks de inspanningen en de vele successen van afgelopen jaren, zien en ervaren we toch nog veel ruimte om cultuur verder in de samenleving te verankeren, processen bij culturele instellingen verder te verbeteren en ook de eigen organisatie beter te equiperen. Het huidige cultuurbeleid en subsidieregels sluiten onvoldoende aan bij die kleurrijke, snel veranderende en ook veelzijdige samenleving. Roermond is een kleurrijke gemeente. Onze inwoners herbergen de meeste nationaliteiten van heel Limburg, maar dat zien we niet terug in het culturele aanbod op dit moment. Daarnaast zien we dat de samenleving verandert, denk aan de snelle ontwikkeling van digitalisering en de daarmee samenhangende verdere individualisering. De gevolgen van de coronacrisis als ook de huidige energiecrisis zijn grote zorgpunten.

In de gemeente Roermond dateert de laatste cultuurnota van december 2009 waarna een nieuwe visie, op enkele actualisering na, niet meer is gemaakt. Het aantal fte van medewerkers van gemeente Roermond is in de afgelopen jaren niet meegegroeid met de veelal domein overstijgende uitdagingen of wettelijke taken (bijvoorbeeld op het gebied van erfgoed of culturele regionale samenwerking), maar juist ingekrompen. Reflectie en de noodzakelijke stappen en acties om te groeien tot cultuurstad van betekenis bleven vooralsnog uit, deels vanwege andere prioriteiten. Een nieuwe meerjaren cultuurvisie is noodzakelijk: de samenleving verandert, we hebben te kampen met de gevolgen van de coronacrisis, vraagstukken uit verschillende beleidsvelden dienen zich aan en het culturele veld is in beweging. Het moment is nu daar om letterlijk meer plaats te maken voor cultuur in en vanuit Roermond.

CULTUREEL PROFIEL, BELEID EN UITVOERING

Met de voorliggende cultuurvisie is de ambitie om Roermond als culturele werkplaats neer te zetten waar op een toegankelijke manier cultuur van dichtbij kan worden beleefd, gedragen en gemaakt. Roermond wil meer ruimte voor makers en een centrumfunctie voor cultuur binnen de Cultuurregio Noord-Limburg vervullen, als een verbinder tussen Noord- en Zuid-Limburg.

Uit alle gevoerde gesprekken op weg naar deze nieuwe cultuurvisie destilleren we een aantal kansen en knelpunten. Onder andere de volgende punten kwamen sterk naar voren:

- Kunstenaars en ondernemers zitten vol ideeën om innovatieve producten in de markt te zetten. Financiële beperkingen, samenwerkingsverbanden die niet structureel zijn en/of vergunning technische procedures bemoeilijkten dit.
- Aan het huidige professionele cultuuraanbod wordt vaak hoofdzakelijk deelgenomen door inwoners van de binnenstad en/of hoger opgeleiden.
- Inwoners in omliggende wijken of gemeenten worden nog niet altijd bereikt en hebben ook soms minder makkelijk toegang tot cultuur wegens sociale of financiële omstandigheden.
- Het huidige cultuuraanbod sluit niet altijd aan bij de voorkeuren, dromen of talenten van alle inwoners van Roermond.
- Omliggende steden zoals Maastricht, Weert en Venlo hebben al grote stappen gezet in het bepalen van de culturele koers. Roermond loopt achter op het kiezen van een duidelijk profiel en mist daardoor aansluiting en aantrekkingskracht.
- De rol van Roermond in de Cultuurregio Noord-Limburg, een samenwerking met 13 gemeenten, is nog te marginaal vanwege het uitblijven van een duidelijk profiel.
- Er zijn veel landelijke, regionale en provinciale fondsen of middelen om cultuur (zowel voor amateurs als voor professionele instellingen) verder te versterken. Hier wordt nog te weinig gebruik van gemaakt door de culturele sector in Roermond.
- De samenwerking met het Huis voor de Kunsten Limburg als provinciale steuninstelling is onvoldoende. Er liggen kansen ondermeer op het gebied van ondersteuning met fondsenwerving voor makers en verenigingen.
- Het is van belang te werken aan een toekomstbestendige amateurkunst sector, zij vervullen een belangrijke rol in de keten van talentontwikkeling maar ook in de sociale cohesie van de vele wijken en kernen van Roermond.
- Enkele instellingen in de basisinfrastructuur zijn klaar om de volgende stap te zetten en zelf meer eigen inkomsten binnen te halen, onder andere door provinciale en of landelijke financiering.
- Er is behoefte aan meer verbinding tussen amateurkunsten, urban culture en instellingen uit de Basisinfrastructuur.
- De coronacrisis heeft de sector voor een zware beproeving gesteld, de gevolgen hiervan zijn o.a. afname aantal leden/ participanten aan cultuur, de lagere aantal culturele activiteiten in het onderwijs en het achterblijven van theater en museum bezoek. De gevolgen en een mogelijke nieuwe ervaring van het coronavirus blijft voortdurend aandacht vragen.
- Er is behoefte aan een meerstemmige basisinfrastructuur waar meer diversiteit is in de aanbieders van cultuur en erfgoed om zo een groter publiek te kunnen bereiken.

Op basis van alle gesprekken en input in de totstandkoming van deze visie kiezen we voor het **profiel van 'Cultuur Werkplaats Roermond'** met als ondertitel: **Roermond werkt aan cultuur.**

In het kort:

- We zetten in op verbreding en versterking van de basisinfrastructuur om nieuwe initiatieven een kans te geven en een meer divers aanbod te creëren.
- Meer ruimte voor makers en een optimale werking van onze culturele instellingen zijn kernwaarden in het profiel.
- Ook het positioneren en meer beleefbaar maken van ons erfgoed; immaterieel erfgoed, historie, archeologie en monumenten vinden we belangrijk.
- We willen cultuur en erfgoed van waarde laten zijn voor zoveel mogelijk mensen in de gemeente. Hierin is samenwerking van groot belang: tussen presentatieplekken en producerende instellingen, tussen makers en publiek, tussen verschillende beleidsterreinen zoals het onderwijs en de zorg, maar ook tussen gemeenten en regio's.
- Daarnaast is het van belang om het cement van de samenleving, de vele cultuurverenigingen en alle culturele initiatieven die cultuurdeelname bevorderen, in verbinding te stellen met elkaar zodat samengewerkt kan worden aan de toekomstbestendigheid van de sector.
- We zetten de samenwerking in de Cultuurregio Noord-Limburg voort.
- Belangrijk aspect is het stimuleren van het aanvragen van Rijkssubsidie, landelijke fondsen en provinciale subsidie voor instellingen en makers in Roermond.
- We willen nog meer inwoners uit alle wijken en kernen van Roermond bereiken om hen de intrinsieke waarde van cultuur te laten ervaren. Bijvoorbeeld door met (nieuw) aanbod sterker verbindingen te leggen tussen de verschillende wijken, gemeenten, sectoren en doelgroepen in de gemeente, waardoor de waarde van cultuur een sterkere basis in de samenleving krijgt.
- Middels een communicatiecampagne, een website voor cultuur in en vanuit Roermond en het 'geef het door' principe delen we de successen, verhalen, aanbod en activiteiten. Ook wordt nog meer samengewerkt met Limburg Marketing en Citymanagement. Hiermee vergroten we de zichtbaarheid van cultuur in Roermond en vinden ook de lokale verenigingen (zoals de fanfares en harmonieën of toneelverenigingen), instellingen en makers informatie voor het aanvragen van subsidie of het aangaan van samenwerkingsverbanden. Bovendien laten we met bovengenoemde communicatiecampagne ook aan bezoekers van Roermond zien dat hier niet alleen geconsumeerd, gerecreëerd en goed gewinkeld kan worden, maar ook echt iets te beleven en te ontdekken valt op het gebied van erfgoed en cultuur.
- Cultuur helpt bij de ontwikkeling van een kind en het verkrijgen van een plek in de samenleving en levert een belangrijke bijdrage aan het verminderen en voorkomen van laaggeletterdheid, onderwijsachterstanden en voortijdige schooluitval. Cultuur helpt om niet in hokjes maar juist vrijuit te denken en zorgt bovendien voor verbinding, reflectie en kennis van de eigen omgeving (erfgoed). Het is belangrijk om te investeren in cultuur- en erfgoed educatie op- en na school.

De cultuurvisie is opgedeeld in verschillende domeinen. Per domein treft u de uitwerking en aanpak van de cultuurvisie aan. Alle domeinen samen maken onze stad.

1. CULTUUR EN ERFGOED VOOR IEDEREEN

We willen ons inspannen om zoveel mogelijk inwoners uit Roermond de kans te geven om te kunnen deelnemen aan cultuur en te genieten van het erfgoed. Niet alle inwoners van Roermond hebben een even goede toegang heeft tot cultuur. Er zijn op dit moment twee publieksstromingen. Aan de ene kant het zogenaamde centripetale publiek, als vaste (overwegend oudere en/of hoogopgeleide) bezoekers van cultuur. Aan de andere kant de omliggende wijken waar de inwonersamenstelling meer cultureel divers is dan in de binnenstad. Deze inwoners hebben andere wensen, dromen en behoeftes en willen ook op een andere manier meedoen aan cultuur en het erfgoed beleven.

1.1 Culturele diversiteit en participatie: meedoen!

Buurthuizen en bottom-up initiatieven vervullen niet alleen een belangrijke sociale rol, maar fungeren juist in deze wijken als spil in het verbinden van cultuur en de bewoners uit de wijk. Om cultuur in de wijk echt te laten floreren, is het belangrijk dat initiatieven zoals 'Maakplaats' ook hier verankerd worden en dat de nieuwe subsidieregeling voor bijzondere projecten leidt tot impactvolle projecten in de wijken. Als aanvulling op het meer traditionele aanbod van amateurkunsten is ook volop energie te voelen binnen de urban cultuurbeoefening. (Met de paraplu-term 'urban' wordt verwezen naar een veelheid aan afzonderlijke disciplines, waaronder verschillende dansstijlen (hiphop, breakdance, popping, locking) evenals uitingsvormen zoals rap, graffiti en beatboxing.)

Steeds meer urban activiteiten worden aangeboden met een mix van dans en sport. Het kernteam Urban Sports & Culture, een samenwerking tussen cultuur (ECI Cultuurfabriek), urban (Nieuwe Helden Next Level), sport (Sportservice Roermond) en welzijn (Jongerenwerk Wel.kom), hebben de mogelijkheden van het urban aanbod in Roermond op een rij gezet, op basis van de eerder uitgevoerde urban city scan. Op grond van de aanbevelingen uit die scan is het kernteam nu bezig met het versterken van de urban scene in Roermond samen met diverse partners. Naast de vele verenigingen zien we ook steeds meer culturele ondernemers met een groot bereik naar amateurkunstenaars, waaronder een grote groep dansscholen met een aanzienlijk bereik.

Een andere manier om de zichtbaarheid van cultuur te vergroten, is het onder de aandacht brengen van de website www.cultuurroermond.nl, hier zijn we al mee gestart. Hierop staan alle culturele initiatieven genoemd en worden nieuwe projecten uitgelicht. Meerdere keren per jaar volgt ook een nieuwsbrief om inwoners uit onze gemeente op de hoogte te houden. In samenwerking met WeAreRoermond verbeteren we de aankomende jaren de positie van deze website waardoor nog meer bezoekers het culturele aanbod weten te vinden en actief de instellingen en activiteiten van bijvoorbeeld verenigingen bezoeken.

Ten aanzien van cultuureducatie voor het primair onderwijs continueren we het convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs Roermond met de partners stichting ECI en stichting Swalm en Roer voor de inzet van de bovenschoolse cultuurcoördinator in het primair onderwijs. We vragen deze coördinatoren bij de uitvoering extra aandacht voor lokaal en regionaal erfgoed te hebben. Ook zetten we in op een groter bereik van kinderen en jongeren voor kunst en cultuur onder schooltijd door de mogelijkheid voor scholen te bieden om gebruik te maken van de 'Cultuurbus' Roermond. Deze bus kan worden ingezet om kostenneutraal tussen de onderwijsinstellingen en de culturele instellingen te reizen.

1.2 Fysiek en immaterieel erfgoed als verhalenvertellers

Veel van de bijzondere geschiedenis van Roermond is zichtbaar in de vele monumenten die de gemeente rijk is. Ook in de omliggende wijken is erfgoed te vinden in de vorm van monumenten, met de nadruk op industrie, religie, oorlogshistorie en voor- en naoorlogse stedenbouw en architectuur. Er liggen kansen in het meer beleefbaar maken van dit monumentale erfgoed, zo benadrukt ook de

regionale visie toerisme en recreatie 'Verbinden, vertellen en verrijken' (2019). Het onderhouden van het erfgoed is een permanente opgave waarbij, zeker voor de grote beeldbepalende monumenten, financiering van de overheden benodigd is, waaronder ook van de gemeente. Bescherming en ontwikkeling van erfgoed wordt verankerd in het nieuw op te stellen beleid op basis van de Omgevingswet. Ook de verduurzaming van de monumenten en gebouwen binnen het beschermd stadsgezicht is een grote uitdaging. De gemeente Roermond is daarnaast rijk aan erfgoed dat minder aan de oppervlakte zichtbaar is, maar waarbij verhalen of tradities onverminderd worden doorgegeven of nieuw leven ingeblazen. De aankomende jaren zet de gemeente, naast onderhoud en verduurzaming, in op het openstellen van dit erfgoed voor bijzondere projecten waarbij verhalen van de stad en gemeente centraal staan.

1.3 De amateurkunst verenigingen

Ook de vele amateurverenigingen die Roermond rijk is, behoren tot het immaterieel erfgoed. Zij blazen lokale composities of maatschappelijke gebeurtenissen uit het verleden letterlijk nieuw leven in en geven tradities en het dialect door aan toekomstige generaties. Denk aan de vele fanfares, harmonieën, schutterijen, koren, toneelverenigingen en heemkundeverenigingen in Roermond. Omdat dit aanbod vaak van onderschatte waarde is en tegelijk een laagdrempelige toegang voor een breed publiek vormt, zijn deze verenigingen van groot belang voor de gemeente. Wij vinden het dan ook belangrijk om ambachten, amateurkunsten, heemkundeverenigingen en het verenigingsleven onder de aandacht te brengen van inwoners uit de gemeente zodat deze nog meer naar waarde worden geschat. Zeker nu bij een groot aantal verenigingen de ledenaantallen mede door de coronacrisis nog verder zijn teruggelopen.

De verenigingen hebben het niet makkelijk, de coronacrisis was een zware tijd en ook nu merken sommige verenigingen hier nog de nadelige gevolgen van. Er blijft in de nieuwe meerjarenvisie volop aandacht voor de vele amateurkunstverenigingen die de gemeente rijk is. We hebben verschillende subsidieregelingen voor de verenigingen, zo is er straks een basissubsidie regeling en een projectenregeling. Iedere vereniging die in aanmerking komt voor een subsidie ontvangt vanaf 2024 een basissubsidie. Met die subsidie komen we de verenigingen tegemoet als onderdeel van hun totaal begroting, hun basis. De subsidie moet gezien worden als een aanvulling of onderdeel die wordt ingezet om hun kerntaken te kunnen uitvoeren. Bij het bepalen van de hoogte van de subsidie wordt vanaf 2024 niet meer enkel gekeken naar het ledenaantal. Dit betekent dat ook verenigingen met een gering aantal leden meer kansen krijgen op voortbestaan. We gaan uit van gelijke kansen voor het culturele verengingsveld waarbij we juist ook aandacht hebben voor de kleinere initiatieven die toch ook een grote impact kunnen hebben op de samenleving. Verder zien we dat eenzaamheid onder ouderen een zeer actueel probleem is. Voor de coronacrisis waren zij vaak frequente cultuurbeoefenaars bij een vereniging. Activiteiten gericht op ouderen (vaak georganiseerd door verenigingen) zijn dan ook van groot belang voor de positieve gezondheid van deze doelgroep.

Naast het meer traditionele aanbod van amateurkunsten is volop energie te voelen binnen de urban cultuurbeoefening. Steeds meer urban activiteiten met een mix van dans en sport worden aangeboden binnen de gemeente. Ook ervaren we dat steeds meer culturele ondernemers samenwerken met amateurkunstenaars zoals dansscholen die voornamelijk jonge talenten bereiken. Om cultuurparticipatie- en educatie te vergroten voor verschillende doelgroepen opent de gemeente een nieuwe subsidieregeling per 2023, bedoeld voor projecten die zich richten op het bevorderen van cultuurparticipatie en -educatie in de brede zin van het woord. Hierbij staat de samenwerking met diverse partners in de zorg, het maatschappelijk veld (welzijnsorganisaties, kerken), het onderwijs en cultuur centraal. De verenigingen worden begin 2023 meegenomen in het formuleren van de subsidieregeling, zodat deze goed aansluit bij de praktijk van amateurkunsten in Roermond.

Ook organiseert de gemeente vervolgens sessies om de regeling goed uit te leggen aan verenigingen en te ondersteunen waar het kan met het indienen van een goede aanvraag.

1.4 Jeugdfonds Cultuur & Volwassenenfonds / Kunstbende Limburg

Cultuurdeelname moet voor iedereen toegankelijk zijn. Ongeacht achtergrond, waar je vandaan komt, opleidingsniveau of de grootte van de portemonnee. Niet alleen kinderen en jongeren kunnen in een positie terecht komen dat de financiële situatie een drempel vormt voor deelname aan cultuur. Ook volwassenen kunnen deze financiële belemmering ervaren. Om de toegang voor tot cultuur te vergroten continueert de gemeente de huidige meerjarige overeenkomst met het Jeugdfonds Cultuur en investeert de gemeente in het Volwassenenfonds Cultuur. Niet alleen kinderen kunnen in een positie terecht komen dat de financiële situatie een drempel vormt voor deelname aan cultuur. Ook volwassenen kunnen deze belemmering ervaren. In 2020 kende Roermond maar liefst 7.011 personen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Onder invloed van de coronapandemie is dit aantal mogelijk gegroeid. Voor deze doelgroep heeft de landelijke Alliantie 'Sporten en bewegen voor iedereen' het Volwassenenfonds Sport en Cultuur in het leven geroepen. Op dit moment hebben we een meerjarige overeenkomst met het Jeugdfonds. Regelmatig evalueren we de afspraken. De afgelopen jaren is gebleken dat het beschikbare budget van € 36.000 voor de doelgroep jeugd niet altijd nodig was. Daarom zetten we een deel van deze middelen in voor het Volwassenenfonds. Zo bereiken we ook de doelgroep van volwassenen die om uiteenlopende redenen financieel steun nodig heeft om aan cultuur deel te nemen.

Ook blijft gemeente Roermond Kunstbende Limburg ondersteunen. De afgelopen jaren heeft Kunstbende Limburg veel betekenis kunnen hebben voor de jongerencultuur in Roermond. Zo won Tyrone Martines de afgelopen editie van de landelijke wedstrijd van Kunstbende en stond hij op diverse podia in Nederland om zijn danskunsten aan een groot publiek te laten zien, dankzij zijn deelname aan Kunstbende in Roermond. Kunstbende Limburg heeft sterke banden met enkele middelbare scholen in Roermond en wil dit de komende jaren uitbreiden.

1.5 Combinatiefunctionarissen Cultuur en New Culture

Vanaf 2009 neemt de gemeente Roermond deel aan de 'Rijksregeling Impuls brede scholen, sport en cultuur'. In de afgelopen periode is de regeling aangepast en sinds 2019 bestaat de regeling onder de naam 'Brede Regeling Combinatiefuncties'. De verbindende rol van een combinatiefunctionaris cultuur is onmisbaar. De combinatiefunctionaris cultuur is namelijk de cruciale schakel tussen cultuur, onderwijs, welzijn en verenigingsleven in de wijken. Cultuureducatie en talentontwikkeling zijn twee belangrijke speerpunten waaraan de combinatiefunctionaris een bijdrage levert. Op dit moment is de beschikbare capaciteit van de combinatiefunctionaris te beperkt. Momenteel is 0,7 fte voor de combinatiefunctionaris beschikbaar, waarvan 0,5 fte in vaste dienst (dienstverband bij stichting ECI,) en 0,2 fte flexibel in te zetten op basis van de vraag. We maken per 2023 budget vrij om deze functie structureel uit te kunnen breiden met een extra combinatiefunctionaris voor New Culture. De combinatiefunctionaris New Culture (werktitel) heeft als taak de vernieuwende culturele initiatieven te verbinden met de bestaande (muziek)verenigingen, instellingen uit de Basisinfrastructuur en het onderwijs. We beraden ons nog op welke instelling het werkgeverschap van deze tweede combinatiefunctionaris op zich kan nemen, ook in relatie tot de nieuwe wetgeving rondom combinatiefunctionarissen.

Naast bovengenoemde acties werken we aan ondersteuning en behoud van dit fysieke en immateriële erfgoed/ en de toekomstbestendigheid van verenigingen en amateurkunst, zodoende:

- Investeert de gemeente in de (digitale) zichtbaarheid, beleving, promotie, onderhoud en verduurzaming van fysiek erfgoed. In de nieuwe Erfgoedvisie (2023) wordt hier nader op ingegaan.
- Brengt de gemeente ambachten, amateurkunsten en het verenigingsleven in beeld in een jaarlijkse communicatiecampagne om ook anderen te inspireren cultuur te beoefenen.
- Gaat de gemeente met de amateurkunsten in gesprek over mogelijkheden om de zichtbaarheid te verbeteren.
- Past de gemeente de subsidieregeling voor amateurkunsten aan per 2024. Hiervoor zullen er in 2023 overleggen met o.a. amateurkunstverenigingen plaatsvinden.
- Worden verenigingen gestimuleerd om bij het Huis voor de Kunsten Limburg de kennis en expertise op te halen over onder andere bestuursondersteuning, financieringsmogelijkheden, ledenwervingsmogelijkheden en verenigingscafés.
- Wordt monumentaal erfgoed waar mogelijk beschikbaar gesteld voor jonge makers en evenementen als presentatie of onderzoeksplek.
- Stellen we voor dat de combinatiefunctionarissen een keer per jaar een 'culturele beursvloer' organiseren waar verenigingen, urban initiatieven, immaterieel erfgoed, onderwijs en ondernemers de ruimte krijgen om de vraag en het aanbod vanuit de culturele sector samen te laten komen met als doel meer samenwerking te genereren.
- Continueert de gemeente het convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs Roermond met haar partners stichting ECI en stichting Swalm en Roer voor de inzet van de bovenschoolse cultuurcoördinator in het primair onderwijs.
- Zet de gemeente in op de verbinding tussen cultuur en het gezondheidsbeleid middels de ondersteuning van het programma 'Nooit te Oud?!', waarbij we als voorwaarde stellen dat de verduurzaming van dit programma binnen enkele jaren wordt geborgd.
- Onderzoekt de gemeente de mogelijkheid om Cultuurbus Roermond te realiseren. Deze bus kan worden ingezet door het onderwijs om kostenneutraal tussen de onderwijsinstelling en de culturele instellingen te reizen.
- Geeft de gemeente het Platform Cultuur Roermond de opdracht om vanaf start schooljaar 2023-2024 de ambachten, amateurkunsten en het verenigingsleven in een jaarlijkse communicatiecampagne in beeld te brengen door middel van posters en social media inzet om inwoners te inspireren deel te nemen aan cultuur (timing net na de zomervakantie i.v.m. de start van cursussen).
- Continueren we de subsidie aan Jeugdcultuurfonds en Kunstbende Limburg omdat we vinden dat alle jongeren in Roermond op een laagdrempelige manier toegang moeten hebben tot een podium. Ook zullen we gaan bijdragen aan het volwassenen cultuurfonds.

2. CULTURELE MAAKPLAATS

Met onder meer Theater de Oranjerie, de ECI, het Cuypershuis, de Azijnfabriek, ateliers en festivals en evenementen zoals Cultuurnacht en het Limburg Festival beschikt de gemeente Roermond over presentatieplekken voor cultuur. Ook ondernemers in de binnenstad en enthousiaste leerkrachten in het onderwijs zijn vaak bereid een podium te geven aan cultuur, op wat voor manier dan ook. Wanneer de gemeente, culturele instellingen en andere stakeholders meer gunstige kaders creëren voor makers om werk te creëren en te presenteren, heeft dit een positief effect op het cultureel klimaat. Iedere maker is tenslotte op zoek naar mogelijkheden en kansen om nieuw werk te maken en te presenteren waardoor een pull-effect in gang wordt gezet en steeds meer makers in Roermond blijven of neerstrijken. Makers en publiek kunnen elkaar steeds beter leren kennen wanneer makers werken met verhalen uit de regio, waardoor een meer interactieve relatie tussen beiden ontstaat. Daarmee wordt ook het woonklimaat voor inwoners van de gemeente Roermond in de bredere zin verbeterd. Zo ontstaat meer reuring in de stad en in wijken, verhalen worden opgediept en de lijntjes met onder andere het sociale domein en het onderwijs liggen makkelijker voor het oprapen.

Met middelen beschikbaar gesteld door het ministerie van OCW ter ondersteuning van de culturele sector als gevolg van corona, creëerden wij in 2021 met betrokken partners “Maakplaats”. Inmiddels zijn vele makers aan de slag met hun bijzondere projecten. Ook andere werkplaatsen voor kunstenaars zijn in Roermond te vinden, hoewel nog in beperkte mate. Ook heeft Roermond creatieve hubs o.a. op de locatie Weerstand en The Movement.

2.1 Ruimte voor makers

Roermond barst van het talent en jonge makers die hun eerste stappen in de cultuurwereld al hebben gezet. Cultuurmakers werken vaak meer interdisciplinair en zoeken de samenwerking op met nieuwe culturele initiatieven en maatschappelijke partners. Ook willen zij vaak nadrukkelijk een nieuw publiek boeien met bijzondere verhalen of vormen van cultuur. Essentieel is dat hen ruimte wordt geboden om buiten de gebaande paden te gaan en een onderzoeksproces te starten naar wat bijvoorbeeld leeft in de gemeente.

Makersschap en ondernemerschap gaan steeds meer hand in hand en dat is mooi. Hoe meer bekendheid er aan werk van culturele en creatieve makers wordt gegeven hoe levendiger en kleurrijker onze stad. We richten ons daarbij zeker niet alleen op stedelijke makers binnen de grenzen van de Singel maar ook op makers en initiatieven buiten de stadskern in bijvoorbeeld Swalmen en in de wijk 't Veld. Met Maakplaats geven we bovendien verder invulling aan de gemeentelijke doelstelling om een inclusieve en zorgzame samenleving te zijn, waarin iedereen meedoet en meer mogelijk te maken in de wijken, dicht bij de inwoner.

Door samenwerking tussen de ‘erkende’ culturele partners en nieuwe initiatieven zoals die nu als basisinfrastructuur zijn benoemd, worden jonge makers ondersteund in hun verdere ontwikkeling. Hoewel Roermond niet beschikt over een kunstvakopleiding op MBO- of HBO niveau, kunnen partners zoals ECI, Nieuwe Helden Next Level, In Tune, Kunstbende Limburg, Pop in Limburg en het Limburg Festival samen als steun voor makers fungeren en hen verder helpen in hun artistieke en/of zakelijke ontwikkeling. Ook kunnen meer en intensievere trajecten worden aangegaan tussen jonge makers in Roermond en culturele organisaties in de rest van Limburg, zoals VIA Zuid en Toneelgroep Maastricht.

In Roermond zijn veel jongeren actief in het maken van muziek, dans of cultuur anderszins. In 2021 kreeg het urban platform Nieuwe Helden Next level landelijke subsidie. Hiermee heeft Roermond een extra maakplek gekregen voor jong aanstormend urban talent. Onafhankelijk van de vraag of deze jonge talenten hiermee hun geld willen verdienen in de toekomst, krijgen zij ondersteuning en

een podium als ‘makers in de dop’. Talentvolle jongeren kunnen hun leeftijdsgenoten inspireren om ook meer met hun culturele talent te doen. Dat is belangrijk want cultuur zorgt niet alleen voor ontspanning en voldoening, maar kan ook als uitlaatklep voor emoties fungeren, leerzaam zijn en verbindend werken. En uiteraard liggen hier mogelijkheden om van je talent je beroep te maken.

Om cultuurmakers en nieuwe culturele initiatieven op een meer duurzame manier ruimte te bieden om bijzondere projecten voor de samenleving te starten:

- Zal Maakplaats voor de periode 2023-2026 worden doorgezet voor makers uit alle disciplines, o.a. theater, film, dans, muziek, beeldende kunst, urban, graffiti.
- Roept de gemeente instellingen uit de basisinfrastructuur op een podium te bieden aan cultuurmakers van Roermond.
- Onderzoekt de gemeente met het Huis voor de Kunsten Limburg de mogelijkheden om een loket te creëren om samenwerkingen op te zetten tussen makers uit Roermond en maakplaatsen in de rest van Limburg (o.a. via Toneelgroep Maastricht, VIA ZUID en festivals als Limburg Festival en Cultura Nova) en zo mogelijk in de Euregio.
- Peilt de gemeente de behoefte aan internationalisering onder makers en bekijkt de beschikbare middelen en noodzakelijke acties met o.a. de Euregio Maas Rijn Noord.

2.2 Ruimte voor cultureel ondernemers

Roermond kent een hechte gemeenschap van culturele en innovatieve creatieve ondernemers. Deze ondernemers zijn belangrijk voor de levendigheid in de stad en zowel inwoners, (grote) bedrijven als toeristen weten hen te vinden en te waarderen. De ondernemers weten steeds vaker van elkaar waar ze mee bezig zijn, hebben hart voor cultuur en organiseren vanuit hun gedeelde passie onder andere Cultuurnacht, optredens en kunstmarkten. Het organiseren van dergelijke events, die jaarlijks in populariteit groeien, vereist gedegen aanvragen waarbij aan steeds meer normen moet worden voldaan (o.a. brandveiligheid, bereikbaarheid, sociale en fysieke veiligheid). In de afgelopen jaren zijn in de dienstverlening van de gemeente aan organisatoren reeds verbeteringen doorgevoerd. Daarnaast zien we kansen tot creatieve invullingen van leegstaande panden, kansen die mogelijk ook weer bijdragen aan een aantrekkelijke en leefbare gemeente. Al jaren is Limburg Marketing verbonden aan de culturele sector in Roermond en sinds kort ook We Are Roermond. Beide organisaties verbinden zich ook de komende jaren aan cultuur en erfgoed in Roermond. Zij maken zich sterk om het culturele ondernemerschap van de vele bijzondere initiatieven uit onze stad, voorstellingen, concerten en andere culturele evenementen zichtbaar te maken.

Om culturele en creatieve ondernemers te stimuleren tot innovatie:

- Overlegt de gemeente in samenwerking met Citymanagement over richtlijnen om gunstige voorwaarden te scheppen met betrekking tot leegstaande panden. Nauw contact is verder noodzakelijk met o.a. collega's economie, eigenaren van onroerend goed, makelaars, creatief ondernemers, verenigingen en kunstenaars.
- Onderzoekt de gemeente mogelijkheden tot het verlenen van opdrachten aan Citymanagement met betrekking tot het realiseren van (tijdelijke) presentatie- of maakplekken in leegstaande panden.
- Wordt We Are Roermond partner in de mogelijke organisatie van de eerdergenoemde culturele beursvloer.

3. BASISINFRASTRUCTUUR

In een culturele basisinfrastructuur zitten instellingen die samen zorgen voor de professionaliteit en diversiteit van het culturele aanbod in een gemeente. Deze instellingen worden structureel ondersteund. De culturele basisinfrastructuur van Roermond omsluit instellingen die jaarlijks een budgetsubsidie van de gemeente ontvangen of onderdeel van de gemeente zijn. Op dit moment (2022) betreft dit de ECI Cultuurfabriek, het Cuypershuis, het Gemeentearchief, de Bibliotheek Biblorura (vanuit de onderwijsbegroting), het Historiehuis en Theater de Oranjerie. Samen zijn onder andere deze instellingen vertegenwoordigd in het zogenoemde Platform Cultuur Roermond (PCR) om cultuur in Roermond te versterken.

Vanaf 2023 worden stapsgewijs enkele wijzigingen doorgevoerd in de bovengenoemde culturele basisinfrastructuur om meer ruimte te geven aan vernieuwing en verbreding. Hiervoor is het ondermeer noodzakelijk de middelen voor cultuur per 2024 op een andere, meer brede manier in te zetten. Tevens gaan we met enkele instellingen een traject aan waarbij we scherp kijken naar o.a. de bedrijfsvoering en de kerntaken, zodat binnen de veranderde culturele budgetten er een goed jaarplan voor die instellingen ontstaat en er duidelijkheid is in welke taken er uitgevoerd dienen te worden. We noemen dit traject, dat met name voor de instellingen Theater de Oranjerie en de ECI Cultuurfabriek geldt, de twee grootste culturele instellingen, de basis op orde. Ook andere instellingen uit de Basisinfrastructuur zullen onderdelen van de basis op orde methodiek doorlopen om zo een sterkere bedrijfsvoering en heldere taken in de uitvoering te creëren. Dit betreffen o.a. het Limburg Festival en Nieuwe Helden Next Level. We vragen van de instellingen uit de Basisinfrastructuur ook om regionaal samen te werken binnen de Cultuurregio Noord-Limburg. Deze samenwerking tussen 13 gemeenten in Midden – en Noord-Limburg is een vaste waarde binnen de algehele inzet om cultuur en erfgoed voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken.

Daarnaast bevragen we alle instellingen in de Basisinfrastructuur naar hun inzet voor het voldoen aan de Code Governance Cultuur 2019 (goed en transparant besturen) en het implementeren van de Code Diversiteit en Inclusie (gelijkwaardige en toegankelijke cultuursector) en de Fair Practice Code (eerlijke betaling voor cultuurmakers en andere werkenden in de cultuursector).

Om verbreding in de Basisinfrastructuur te realiseren zullen er vanaf 2023 stapsgewijs enkele nieuwe organisaties toetreden. Dit betreffen mogelijk bijvoorbeeld Cultuurnacht (festival), Heritage Sinfonietta (professioneel orkest), Roermond in Tune (popmuziek) en Culture Hub The Movement (culturele broedplaats).

Met een nieuwe verdeling van het cultuurbudget zetten we in op het creëren van een gezond, duurzaam en divers cultuurklimaat in Roermond met ruimte voor vernieuwing en groei van het gehele culturele veld. We gebruiken heel 2023 we om instellingen binnen de huidige basisinfrastructuur voor te bereiden op de vernieuwingsslag. Doel van de nieuwe, meer diverse culturele basisinfrastructuur is zowel onderlinge samenwerking tussen de instellingen uit de basisinfrastructuur als samenwerking met andere aanbieders uit de culturele sector en aanpalende sectoren zoals onderwijs, zorg en economie te verbeteren. Zodoende kunnen deze culturele organisaties meer inspelen op de wensen, dromen en talenten van inwoners, een breder publiek bereiken en innovatie en ondernemerschap in de sector bevorderen. Ook worden de instellingen gestimuleerd meer aanspraak te maken op andere financieringsbronnen (Rijk, Provincie, landelijke en regionale fondsen) waardoor zij steeds (hoewel logischerwijze in beperkte mate) minder afhankelijk van gemeentelijke financiering worden. Let op: de begroting van de provincie Limburg voor de aankomende jaren is smaller dan voorheen. Dit verkleint de kans op het ontvangen van provinciale projectsubsidie.

Voor het Cuypershuis, een gemeentelijke instelling, geldt een apart traject. Het Cuypershuis ontwikkelt op dit moment een toekomstvisie. Zie bijlage 1 voor verdere specificaties van de Basisinfrastructuur.

3.2 Culturele festivals, evenementen en exposities

Een veelheid aan culturele festivals, evenementen en exposities brengen jaarlijks duizenden inwoners en bezoekers in Roermond bij elkaar en prikkelen hen om naar buiten te gaan, de stad of de natuur in. Door deze festivals, exposities en evenementen, veelal met een sterk cultureel profiel, sterker te laten samenwerken met de instellingen en initiatieven en de bloeiende makerscultuur ontstaan mogelijkheden om sterker samen te werken met de lokale culturele instellingen. Ook zijn zij daardoor (nog) beter in staat ook landelijke of regionale additionele financiering aan te trekken waardoor hun impact voor de stad vergroot wordt. Een sterke samenwerking tussen verschillende portefeuilles binnen de gemeente Roermond (cultuur en evenementen) is hierbij van groot belang.

3.3 Platform Cultuur Roermond vanaf 2023

Een bredere en meer diverse culturele basisinfrastructuur betekent ook een herijking van het Platform Cultuur Roermond (PCR). In 2015 is het PCR opgericht, bestaande uit de instellingen van de culturele basisinfrastructuur, een vertegenwoordiging van de amateurverenigingen, de bovenschoolse cultuurcoördinatoren (PO en VO), Limburg Marketing en Wel.Kom.

Samen met de reeds zittende én mogelijke nieuwe PCR-leden bepalen we vanaf eind 2022/ begin 2023 hoe de PCR-constructie en doelstellingen eruit komen te zien en met welke partners. Medio 2023 voeren de dan betrokken organisaties eventuele aanpassingen door met bijbehorende structuur en maken zij een plan vanuit een nieuwe rol en taak. In het plan komt speciale aandacht voor communicatie, het verbeteren van de zichtbaarheid van de gehele culturele infrastructuur waaronder specifiek voor de verenigingen en de urban sector, de onderlinge (concrete en strategische) samenwerking en het doorvoeren van verbeteringen in de slagkracht van het PCR. De gemeente biedt ondersteuning in het maken van het plan en stelt jaarlijks een werkbudget beschikbaar voor de uitvoering daarvan. Naast het jaarlijkse werkbudget kan het PCR ook, bij evenementen of initiatieven die in gezamenlijkheid met het brede culturele veld worden opgezet, een incidentele subsidie aanvragen.

3.4 Toekomstvisie Cuypershuis

Het Cuypershuis is een gemeentelijke instelling en vormt een belangrijk onderdeel van het culturele aanbod in Roermond. Het museum heeft een centrumfunctie als het gaat om de artistiek inhoudelijke programmering gericht op architectuur en vormgeving en het daarbij behorende educatief cultuuraanbod. Er is een prachtige vaste collectie rondom Pierre Cuypers waar bezoekers letterlijk in het leven van 'onze' Pierre kunnen stappen. Ook zet het museum in op de vertaling van het oeuvre van Cuypers met bijzondere tentoonstellingen zoals 'De Golvende Lijn' met onder andere een nieuwe installatie van Christie van der Haak. Ook biedt het museum een podium aan jonge makers uit de stad. Zo heeft de Roermondse kunstenaar Daniël Heynen nieuw werk gemaakt getiteld 'Nieuwe Jas'. In de expositie 'Nieuwe Jas' confronteert Heynen zijn werk met originele beelden uit de ateliers van Pierre Cuypers.

Ondanks vele inspanningen haalt het Cuypershuis op dit moment niet de gewenste bezoekersaantallen en kan vanwege financiële en personele belemmeringen onvoldoende kansen benutten om de impact of de waarde van het museum in de samenleving te vergroten. De begroting van het museum is niet toereikend en geeft geen ruimte voor het doorpakken op thema's als diversiteit van publiek of de samenwerking met het onderwijs. Sinds 2011 is de formatie bijna gehalveerd, maar zijn de taken uitgebreid. Zo is de inhoudelijke koersbepaling in de functie van een

artistiek leider niet belegd en zijn marketing en communicatie in de loop van de tijd veel belangrijker en omvattender geworden. Er is dan ook sprake van een scheve verhouding tussen input en verwachte output. Het Cuypershuis heeft inzake publieksbereik en maatschappelijke waarde (bijvoorbeeld samenwerking met het onderwijs, andere cultuurmakers, ontmoetingsplek) een grotere potentie dan nu wordt benut. Daarom is het belangrijk om een duidelijke toekomstvisie te ontwikkelen. Deze wordt in 2023 gepresenteerd en geeft inzicht in de rol en ambities van het museum binnen de vernieuwde culturele infrastructuur van Roermond, evenals op welke wijze het museum meer impact voor inwoners en bezoekers kan realiseren. Nadat de toekomstvisie gereed en vastgesteld is, wordt een bedrijfsplan opgesteld waarin het toekomstbeeld programmatisch, formatief en financieel wordt vertaald.

In het kort:

- Verrijken en verbreden we de Culturele Basisinfrastructuur van Roermond met als een van de belangrijkste doelen een meer divers publiek aan te spreken en eigen ondernemerschap van de instellingen te stimuleren.
- Stimuleren we de instellingen binnen de Basisinfrastructuur om andere subsidies aan te vragen bij o.a. Rijkscultuurfondsen en regionale fondsen.
- Herijken we de cultuurmiddelen voor de Basisinfrastructuur waardoor er meer ruimte ontstaat voor nieuwe initiatieven en meer gelaagde culturele infrastructuur.
- Wordt er voor het Cuypershuis een toekomstvisie ontwikkeld.
- Herijken we het Platform Cultuur Roermond.
- Werken we binnen de verschillende portefeuilles intensief samen om bijzondere evenementen te linken aan de culturele initiatieven en instellingen in Roermond.
- Zetten we, samen met de instellingen uit de Basisinfrastructuur, de samenwerking met de Cultuurregio Noord-Limburg voort.

4. KUNST- EN ERFGOEDCOLLECTIE, ARCHIEF, ARCHEOLOGIE, MONUMENTEN, BESCHERMDE GEZICHTEN, CULTUURLANDSCHAPPEN EN KERKEN

4.1 Gemeentelijke collectie kunst en erfgoed

Gemeente Roermond is eigenaar van een omvangrijke collectie kunst en erfgoed. Deze collectie wordt sinds 1932 verzameld en zo mogelijk getoond. In 2009 is een driedeling in de gemeentelijke collectie gemaakt: collectie Cuypers, collectie Historiehuis en collectie Beeldende Kunst. De collectie Cuypers is te zien in het Cuypershuis en de historische collectie in het Historiehuis. De collectie Beeldende Kunst was in het verleden een belangrijk onderdeel van het Stedelijk Museum Roermond. Echter door de splitsing van het museum in Cuypershuis en Historiehuis en het voeren van een andere artistiek inhoudelijke koers is de collectie niet meer passend bij of relevant voor de huidige instellingen. De collectie Beeldende Kunst wordt dan ook niet meer actief gebruikt en is dus niet toegankelijk voor publiek. Mede doordat er geen aankoopbeleid meer wordt gevoerd (al 22 jaar!), is deze collectie behoorlijk gedateerd en is de relevantie (en waarde) verminderd.

Een ding is duidelijk; de collectie laten zoals het is, is geen optie. Behalve dat de collectie staat te 'verstoffen' in depots die niet aan de museale eisen voldoen en niet zichtbaar is voor het publiek, neemt deze ook veel ruimte in beslag. Ruimte die nodig is om de andere relevante collecties – Cuypers en Historie – verantwoord te kunnen opslaan. Met andere woorden de collectie Beeldende Kunst belemmert het functioneren van het Cuypershuis en Historiehuis. Samen met het toekomstplan Cuypershuis dient de vraag beantwoord te worden of de collectie Beeldende Kunst wel of niet behouden dient te worden. Dit wordt eind 2022 aan de raad voorgelegd.

4.2 Het archief

Het archief van de gemeente Roermond is ondergebracht bij het Gemeentearchief Roermond (GAR). Naast beheer en behoud heeft het GAR een informerende en inspirerende rol naar het publiek toe. De werkzaamheden zijn gebaseerd op de landelijke wetgeving, zoals vastgelegd in de Archiefwet, de Omgevingswet en de Wet Open Overheid. Alle aangesloten overheidsorganisaties dienen een opslagmedium te realiseren dat duurzaam, veilig en betrouwbaar is, het zogenaamde e-Depot. Dit is een wettelijke taak. Hier wordt de komende jaren vorm en uitvoering aan gegeven, deze wettelijke taak valt onder de algemene begroting van de gemeente. Vergroting van cultuurparticipatie is de tweede wettelijke taak in de Archiefwet, deze taak sluit aan bij voorliggende visie. Het GAR wil méér verhalen van Roermond zichtbaar maken op de eigen website, www.archiefroermond.nl, zodat het huidige online bezoekersaantal van 200.000 binnen tien jaar naar 750.000 bezoekers per jaar kan stijgen. De ontwikkelingen bij collega archieven zoals in Weert geven het vertrouwen dat dergelijke bezoekerscijfers haalbaar zijn. Daarnaast wil het GAR méér activiteiten kunnen gaan organiseren om zich beter te laten zien aan de inwoners van Roermond middels lezingen, publicaties en exposities in het Historiehuis en/of het Cuypershuis. Het onderwijs speelt hierin een belangrijke rol. Het is van groot belang dat alle leerlingen uit het basis – en voortgezet onderwijs tenminste eenmaal in hun schoolcarrière in aanraking komen met het archief. Het begrijpen van de geschiedenis van Roermond is belangrijk en draagt in belangrijke mate aan burgerschap.

Het Historiehuis is het podium voor het Gemeentearchief om vaste- en wisselexposities te houden in de Bibliotheek van Roermond. Met tijdelijke presentaties, al dan niet op locatie, wordt aangesloten op actuele gebeurtenissen in de regio, actuele maatschappelijke onderwerpen en aanwinsten in de collectie. Het Historiehuis is het publiekscentrum en ‘etalage’ van het Gemeentearchief Roermond en wordt ook door het Archief beheerd. Doelgroepen zijn zowel de inwoners van Roermond als ook de bezoekers aan de stad (toeristen). Daarnaast wordt ook gekeken naar andere partijen in de stad waar historische wisselexposities gehouden kunnen worden, bijvoorbeeld zoals in 2022 in Kapel in ‘t Zand de Sinti-expositie “Nooit Bevrijd” of in de Caroluskapel voor de expositie “Geboorte van Nederland 1572: Roermond, het andere verhaal!”.

4.3 Kunstuitleen

Sinds 1980 heeft gemeente Roermond een kunstuitleen. Hieraan wordt uitvoering gegeven door het Bonnefanten Museum in Maastricht op locatie van de ECI Cultuurfabriek. Hieraan ten grondslag ligt een overeenkomst waarin afspraken zijn vastgelegd over o.a. huisvesting, inzet van personeel, openingstijden en dienstverlening. De gemeente hecht waarde aan de toegang tot beeldende kunst op een laagdrempelige manier zoals nu van toepassing is in de Kunstuitleen. Tot 2021 lagen afspraken tussen gemeente en Bonnefanten Museum in een overeenkomst vastgelegd. Vanaf 2022 gaan we een subsidierelatie met elkaar aan om de Kunstuitleen in stand te houden en te versterken.

4.4 Monumenten, beschermde gezichten, cultuurlandschappen en de nieuwe erfgoedvisie

Roermond is in het bezit van een grote collectie monumenten en twee van rijkswege beschermde gezichten (Asselt en de Roermondse binnenstad) met een groot nationaal en plaatselijk historisch belang. Jaarlijks trekt Roermond duizenden bezoekers die de binnenstad en omgeving bezoeken om te genieten van alle historie en schoonheid die in deze monumenten tot uitdrukking komt. Een behoud van dit bijzondere erfgoed voor toekomstige generaties is dan ook essentieel, net zoals het sterker beleefbaar maken van deze monumenten om meer hedendaags publiek in aanraking te brengen met deze geschiedenis. Ook het fraaie buitengebied verdient daarbij aandacht en betere regelgeving. Hier wordt aan gewerkt in SML-verband samen met collega’s van groen en ecologie en met partners van buiten in het project Cultuurlandschappen.

De ingang van de Omgevingswet brengt met zich mee dat monumenten, cultuurlandschappen en de beschermde gezichten Asselt en binnenstad Roermond planologisch beschermd moeten worden. Dit via Omgevingswet-bestendige regelgeving en via digitale verankering in het Digitale Stelsel Omgevingswet. Nieuw is ook dat de omgeving van een monument mee zal worden genomen in de beoordeling van plannen. De erfgoedvisie volgt in 2023.

4.5 Kerkenvisie

Roermond heeft een rijk bezit aan monumentale kerken. In de kerkenvisie komen eigenaren en andere partijen aan het woord die betrokken zijn bij het instandhouden, onderhouden en/of de toekomst van deze gebouwen. Een inventarisatie van wat nodig is om de toekomst van deze monumenten te garanderen is gemaakt en op basis daarvan zijn een aantal vervolgstappen besloten. Het gaat daarbij om projecten die het religieuze erfgoed onder de aandacht te brengen maar ook om projecten die eigenaren faciliteren bij het onderhoud van hun monument. In 2023 zullen deze vervolgstappen worden voorbereid en zal een voorstel over de financiering ervan aan het college worden voorgelegd. Verder is van groot belang dat naar aanleiding van de kerkenvisie erkend is dat het religieuze erfgoed deel uitmaakt van de identiteit van Roermond.

4.6 Archeologie

Als gevolg van de enorme bouwhausse en de grote wegenprojecten, zijn in de afgelopen twintig jaar in Roermond ongeveer vierhonderd archeologische studies verricht. Vaak gaat het om bureaustudies maar het betreft ook onderzoeken in de vorm van proefsleuven, archeologische begeleiding en opgravingen. Belangrijk is dat al deze informatie ook zijn weg naar het publiek vindt om inwoners en bezoekers te informeren, te inspireren en te verwonderen over alles wat er gevonden wordt in 'hun' gemeente. Om de verzamelde archeologische informatie doelmatig te gebruiken is het nodig om een samenvatting van al deze onderzoeksresultaten op te laten stellen. De geschiedschrijving van de stad kan dan met deze nieuwe inzichten aangevuld worden. Om archeologische verhalen en vondsten blijvend toegankelijk te houden wordt de lijn doorgezet met betrekking tot het zichtbaar maken en ontsluiten van belangwekkende archeologische vondsten, in navolging en door middel van de Archeoroute. Het rijke archeologisch erfgoed draagt zo bij aan de aantrekkelijkheid van Roermond.

Om de kwaliteit van monumenten en erfgoed te waarborgen:

- Investeert de gemeente in de (digitale) zichtbaarheid, beleving en onderhoud van fysiek erfgoed.
- Gaat de gemeente in gesprek met eigenaren van onroerend goed, Citymanagement en Limburg Marketing om monumenten vaker open te stellen voor bijzondere projecten en evenementen.
- Wordt in 2023 een nieuwe erfgoedvisie op hoofdlijnen vastgesteld, als richtinggevend document dat de Roermondse raad en samenleving in de breedte de wettelijke verplichtingen, maatschappelijke trends en (gemeentelijke) beleidswensen toont. De invoering van de Omgevingswet en verduurzaming van monumenten vragen daarbij veel aandacht.
- Hanteert de gemeente een andere houding ten aanzien van monumenten: van objectgerichte monumentenzorg naar gebiedsgerichte monumentenzorg. Dit houdt in dat we monumenten beoordelen in hun omgeving.
- Continueren en innoveren we evenementen en maatschappelijke initiatieven zoals Open Monumentendag, de Nationale Archeologiedagen en uitwerking 3e glasvondst.

INZET CULTUURBUDGET

Het cultuurbudget van de huidige cultuurplanperiode (tot en met 2022) bedraagt € 3.417.192. Door een voorgestelde verhoging van het cultuurbudget en het anders inrichten van de cultuurmiddelen komen middelen beschikbaar om de culturele sector in Roermond meer weerbaar, toekomstbestendig en meer divers te maken. Ook kunnen we de samenwerking tussen instellingen verengingen, makers en publiek bevorderen en, heel belangrijk, geven we de culturele sector als geheel meer groeipotentieel. Door middel van dit principe herijken we bovendien onze subsidietactiek om beter aan te sluiten bij de (lokale) culturele sector die volop in beweging is.

Het is noodzakelijk om de beschikbare capaciteit voor cultuur en erfgoed te verhogen. Alleen zo kunnen we de volgende stappen zetten die de nieuwe inzet van cultuur onvermijdelijk zal vragen en die nodig zijn om de wettelijke taken aan te kunnen. Denk hierbij aan actuele vraagstukken en wettelijke taken zoals invoering van de Omgevingswet. Maar ook het realiseren van een meer divers en inclusief cultuurklimaat in onze gemeente heeft aandacht nodig. Gemeente Roermond heeft per inwoner een van de laagste cultuurgelden van alle gemeenten, gerelateerd aan inwonersaantal in Limburg en kampt tegelijkertijd als middelgrote stad met grote opgaven.

De gehele financiële onderbouwing van deze meerjarencultuurvisie is verankerd in de begroting van 2023.

Ons belangrijkste doel van deze visie is om zoveel mogelijk mensen de kans te geven in aanraking te komen met kunst, cultuur en erfgoed. Met een veranderende inzet van het huidige cultuurbudget en een extra meerjarige investering kiezen we ook stapsgewijs voor een profiel waarmee een start kan worden gemaakt om ons als cultuurgemeente te onderscheiden, zowel ten opzichte van omliggende steden, als binnen de provincie en op landelijk niveau.

Bijlage 1

Stichting ECI: Kerntaken en kennis delen

Na de herstart vanaf 2016 is de ECI Cultuurfabriek uitgegroeid tot een stabiele en brede kunstinstelling. De stichting vervult voor een (groot) deel van de inwoners uit Roermond een functie op het gebied van podiumkunsten, popmuziek, film, cultuureducatie en cursussen. De stichting heeft de afgelopen jaren laten zien goed in staat te zijn extra inkomsten binnen te halen om projecten te realiseren naast de basistaken. De instelling heeft een stabiele basis en een ondernemende houding wat past bij het profiel van de ECI Cultuurfabriek.

Reeds in het beleidsplan 2020-2023 schrijft de stichting te ambiëren meer gelden uit overige markten te halen en een meer ondernemende houding aan te nemen. De gemeente biedt de ECI een basis waarop de stichting verder kan bouwen en geeft de stichting daar verschillende aandachtspunten voor mee. De kerntaken van de ECI omvatten educatie (cultuureducatie, workshops en cursussen) en de podia (film, popzaal, theater, exporuimte). Projecten maken geen deel uit van de kerntaken daar de projecten een eigenstandige begroting draaien.

Ten aanzien van de kerntaken educatie (cultuureducatie, workshops en cursussen) vragen wij de ECI om meer focus te leggen op diversiteit en inclusie in de verbinding tussen cultuur en de wijken. Tevens dient een groei met betrekking tot cultuureducatie plaats te vinden. Dat moet resulteren in het beter bereiken van met name jongeren in de verschillende wijken en het samenwerken en/of programmeren met andere cultuurinstellingen, waaronder Theater De Oranjerie ten bate van het onderwijs. Ook stimuleren wij ECI om meer verbinding te zoeken en samenwerking aan te gaan met andere bestaande en nieuwe initiatieven in de gemeente. Door krachten te bundelen in het bereiken van gezamenlijke doelen, kan efficiënter en effectiever worden gewerkt. Hieraan (bereiken van wijken en onderwijs) koppelen we voor de jaren 2023-2026 een extra subsidiebedrag van € 40.000.

Voor de kerntaken van de podia (film, popzaal, theater, exporuimte) bieden ook landelijke en regionale regelingen uitkomst zoals de regelingen bij het Fonds Podiumkunsten voor onder andere de programmering. Wij verzoeken de ECI hier heel gericht naar te kijken.

De ECI heeft de afgelopen jaren de projectenkant van de organisatie sterk ontwikkeld en heeft zich op het gebied van deze projecten ontwikkeld tot een belangrijke kennispartner ook voor andere organisaties in het culturele veld. Wij zouden graag zien dat de kennis van de projectenaanpak meer ingezet wordt binnen de eigen kerntaken. Specifiek denken we aan de groei en doorontwikkeling van de educatie afdeling t.a.v. het meer wijkgericht werken en het versterken samenwerkingsverbanden in de wijk en het vergroten van het bereik ten aanzien van cultuureducatie. Voor de verschillende podia binnen de ECI vinden wij de doorontwikkeling van het publieksbereik belangrijk.

Voorgesteld is de huidige jaarlijkse subsidie per 2024 stapsgewijs te verminderen van € 1,725 miljoen per jaar in 2023 (buiten beschouwing de extra incidentele middelen per jaar vanaf 2023 voor de meer wijkgerichte activiteiten) naar € 1,6 miljoen per jaar vanaf 2026. Met dit basisbedrag kan de stichting haar kerntaken: educatie (cultuureducatie, workshops en cursussen) en de podia (film, popzaal, theater, exporuimte) blijven uitvoeren. Wij denken ook dat door de inzet van de projecten kennis het aantal cursussen bijvoorbeeld in de wijken kan toenemen. Voor initiatieven en projecten buiten de kerntaken moet de stichting, voor een deel, net als andere culturele instellingen binnen de basisinfrastructuur, op zoek gaan naar andere financieringsbronnen om de projecten te realiseren. Zoals aangegeven zien wij hier nog kansen in samenwerking en verbinding met andere partijen. Tevens gaan wij met de stichting en Yask als huurder van de ECI Cultuurfabriek in gesprek

over de mogelijkheden om de bestaande afspraken ten aanzien van de huur en gebruik van ruimte te herzien. De beschikking voor 2023 (en de daaropvolgende jaren) zal in overleg met de ECI worden aangepast en worden afgestemd op de uitkomsten van enerzijds de overleggen en anderzijds de inhoud van de cultuurvisie 2023-2026.

Theater De Oranjerie: versterken maatschappelijke functie

Al jaren is Theater De Oranjerie de 'huiskamer' voor vele verenigingen en artiesten uit Roermond en heeft de instelling een hechte verbinding met de (binnen)stad en haar inwoners. Binnen het programma van De Oranjerie ligt de focus op de 'lichtere genres', zoals cabaret, theaterconcerten, muziektheater en familievoorstellingen. Lokaal en/of regionaal gewortelde programma's zijn goed vertegenwoordigd in het totale aanbod, zoals Schinderhannes en de voorstelling *Muziektheater Cuypers*, met makers uit de regio. Het theater zoekt bovendien aansluiting bij de stad en regio, bijvoorbeeld door een sterke rol in te nemen bij evenementen zoals Carnaval en het Limburg Festival. Bovendien worden in De Oranjerie amateurgezelschappen uitgenodigd en maatschappelijke initiatieven mogelijk gemaakt en gefaciliteerd. Onder de noemer 'Theater Dichtbij' werkt Theater de Oranjerie samen met andere theaters in Noord- en Midden-Limburg.

In 2020 en 2021 zijn reeds diverse besluiten genomen om Theater De Oranjerie financieel te ondersteunen in het mogelijk maken van het cultureel programma en de revitalisatie in 2022/2023. Een grootschalige revitalisatie van het theater is nodig, zodat deze weer voldoet aan de bouwkundige-, akoestische- en installatietechnische eisen van de huidige tijd. Daarnaast zijn nieuwe afspraken gemaakt over de meerjarige subsidiëring van het brede culturele programma van De Oranjerie. Een subsidie van € 650.000 per jaar is toegekend voor de periode 2021-2024, waarna met de instelling wordt gekeken naar de mogelijkheden voor additionele financiering met betrekking tot het initiëren van projecten in onder andere het onderwijs.

Wij gaan met De Oranjerie in overleg om haar rol in het onderwijs verder te versterken vanaf 2024 in de aanloop naar een nieuwe periode van meerjarige subsidiering (vanaf 2025 en verder). Wij zien voor De Oranjerie in de toekomst een stevigere rol in het cultureel aanbod binnen het onderwijs en zien erop toe dat zij in overleg treden met scholen, DOEN! (primair onderwijs) en SOML (stichting Onderwijs Midden Limburg) (voortgezet onderwijs) om de vraag en het aanbod op elkaar af te stemmen.

Geraadpleegde bronnen

Verenigingsmonitor LKCA
Sector adviezen Raad voor Cultuur
Provincie Limburg Cultuurbeleid 2019-2021
Provincie Limburg Cultuurbeleid 2022-2023
Provincie Limburg Erfgoed nota
Meerjaren beleidsplan Cultuurregio Noord-Limburg
Meerjaren beleidsplan Gemeente Venlo, Maastricht
Raad voor Cultuur, verschillende beleidsdocumenten
Urban city scan Roermond
Kunsten 92, Kunsten 2030, culturele codes
Coalitieakkoord gemeente Roermond 2022-2026 “De stad van ambitie, daadkracht en verbinding”

Dankwoord en colofon

Deze voorliggende meerjaren cultuurvisie is tot stand gekomen door een traject van verschillende gesprekken met onder andere het culturele veld, onderwijs, welzijn, partners in de wijk, het bedrijfsleven, We Are Roermond, ondernemers en ook met culturele instellingen en makers buiten Roermond. Naast verschillende gesprekken vond een online en interactieve talkshow plaats, zijn wijkgesprekken georganiseerd en hebben er verschillende gesprekken plaatsgevonden met de jongeren aangesloten bij Wel.Kom en met verschillende amateurkunst verenigingen. Ook zijn twee enquêtes uitgezet waaronder specifiek een enquête onder middelbare scholieren. Tot slot vond ambtelijk overleg plaats met aanpalende beleidsvelden intern, met de Cultuurregio Noord-Limburg en de provincie Limburg.

Cultuur en de uitvoering van dit cultuurbeleid is onmogelijk zonder inzet en hulp van al onze partners én inwoners van gemeente Roermond.

www.cultuurroermond.nl

Onze speciale dank gaat uit naar:
Platform Cultuur Roermond
Werkgroep Cultuur tot in de Wijk
Werkgroep Urban Sports & Culture
Deelnemers van de talkshow en alle stadsgesprekken
Cultuurmakers en coaches Maakplaats Roermond
Stichting Samenwerkende Roermondse Muziekverenigingen
Sandra Heeren
Cultuurcoördinatoren primair en voorgezet onderwijs
SOML
DOEN! Cultuureducatie met Kwaliteit Midden-Limburg
We Are Roermond
Cultuurregio Noord-Limburg
Alle deelnemers aan de verschillende bijeenkomsten in 2021 en 2022

September 2022 Roermond

